

Jubileumsseminar Småsetran, Røros 26.-27. august 2019

RØROS KOMMUNE

RØROSMUSEET

MUSEENE I
SØR-TRØNDELAG

Røros Museums- og historielag

Bakgrunn

I 2019 er det 30 år siden reguleringsplanen for Småsetran ble vedtatt av Miljøverndepartementet. I 1976 hadde området blitt avsatt til boligbygging i ny generalplan for Røros. Dette medførte at det ble opprettet en lokal aksjonsgruppe som hadde som formål å verne Småsetran. Etter at Røros bergstad ble innskrevet på verdensarvlista i 1980 gikk Riksantikvaren inn for at Småsetran måtte vernes som kulturhistorisk område. I 1981 fattet Miljøverndepartementet vedtak om ikke å stadfeste kommunens reguleringsplan for område. Resultatet ble **den første statlige reguleringsplan** i Norge som regulerte området til kulturhistorisk bevaringsområde.

I forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplanen ble det også utarbeidet en skjøtselsplan for området. Den gang var tanken at deler av området burde skjøttes gjennom såkalt «museal skjøtsel», mens andre deler skulle drives gjennom aktivt jordbruk. Utviklingen har imidlertid vist at en er helt avhengig av jordbruket for å kunne ivareta området på en best mulig måte for framtida. Som en konsekvens av dette, ble det åpnet opp for bygging av to nye fjøs for melkeproduksjon i området omkring år 2000. Så godt som all jorda som er i drift, drives i dag av disse to brukene. Det ene gårdsbruket har ei ren besetning av Rørosku (STN), mens det andre driver økologisk med NRF og har ei lita besetning av gammelnorsk spælsau i tillegg.

Småsetran består av en rekke større og mindre teiger med dyrkamark, såkalte hagaer. Teigene er oppdelt med grøfter og steingjerder imellom. Dette gjør det i utgangspunktet arbeidskrevende å drive jorda. Korte avstander fra driftsenheten er med på å veie opp for dette. Som kompensering for den arbeidskrevende drifta, blir det hvert år gitt offentlige tilskudd til skjøtsel av området, både via Riksantikvaren og Landbruksdepartementet.

I tillegg til aktiv skjøtsel av kulturlandskapet har det helt siden reguleringsplanen ble vedtatt vært jobbet aktivt med istandsetting av høylauer og andre bygninger i området. Det er flere godt bevarte seteranlegg i Småsetran som forteller historien om seterbruken. Ved utvidelsen av verdensarven Røros bergstad i 2010, ble Småsetran en del av det nye verdensarvområdet, Røros bergstad og Circumferensen.

Program

26. august

Fly Oslo (14.30) – Røros (15.20)

Besøk og vandring i Småsetran

Arrangører: Røros kommune, Rørosmuseet og Røros Museums- og historielag

Åpent for alle

16:00 -17:00 Småsetran Gård

- Velkommen v/ordfører Hans Vintervold
- Markering av jubileet m/kaffe og kake
- Hilsen v/riksantikvar Hanna Geiran
- Hilsener v/Klima- og Miljødepartementet m.fl.

17:00-18:00 Rundtur i Småsetran v/byantikvar Magnus Borgos og Randi Borgos, fagkonsulent ved Rørosmuseet

- Istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturlandskap med dyrkamark og bygninger
- Røroskua

18:00-19:00 Jo-Moavollen

Besøk på seteranlegg der arealene og bygningene er under istandsetting

Husk gode sko og turklær!!

27. august

Miniseminar – Jordbruk, natur- og kulturarv – hvordan ivareta verdiene?

09:00-12:30

Sted: Storstuggu, Røros

Arrangør: Røros kommune og Rørosmuseet.

09:00-10:00

- Småsetran. Fra setergrend til kulturhistorisk bevaringsområde med aktiv jordbruksdrift v/Randi Borgos, fagkonsulent ved Rørosmuseet og Magnus Borgos, byantikvar i Røros kommune

10:00-10:20

- Landbruket og forvaltning av kulturlandskap v/Tore Bjørkli, landbruksdirektør, Fylkesmannen i Trøndelag

10:20-10:40

- Jordbrukets kulturlandskap sett fra Riksantikvaren, Ragnhild Hoel, seniorrådgiver Riksantikvaren

10:40-11:00

- Kaffepause

11:00-11:20

- Verdensarven Vestnorsk fjordlandskap – jordbruk med Sveits som forbilde. v/Inge Bjørdal, næringssjef i Stranda kommune.

11:20-11:40

- Småsetran i endring – refotografier v/Oskar Puschmann, NIBIO

11:40-12:30

- The English Lake District – a cultural landscape with a unique farming heritage, v/Liam McAleese, Acting Director – Sustainable Development, Lake District National Park Authority, Storbritannia.

Lunsj

PÅMELDINGSFRIST 20. AUGUST PÅ E-POST TIL: magnus.borgos@roros.kommune.no

Fly Røros (15.40) – Oslo (16.35)